

Actualitat CEA

Presentació dels treballs dels estudiants del Postgrau en Societats Africanes i Desenvolupament.

El 16 d'abril es va celebrar la primera edició de la jornada "Àfrica negra: Noves Mirades" en la qual es van presentar una selecció dels treballs de recerca realitzats pels alumnes de l'edició 2010-2011 del Postgrau en Societats Africanes i Desenvolupament. Saber-ne més

L'estat de la qüestió.

El context de crisi econòmica actual està castigant amb duresa a les entitats i associacions del tercer sector. Malgrat la crisi, el CEA, acostumat a viure amb una infraestructura mínima i en permanent situació de precarietat, està sabent ballar al ritme de la crisi i, d'aquesta, n'està fent una oportunitat. Saber-ne més

Full d'Anàlisi de l'Actualitat Africana

L'Estat 55? Reflexions sobre la situació d'Azawad

Homes de blau a camell, mirada enigmàtica i penetrant. Fortalesa i adaptació màxima a l'hostilitat del clima, sobrevivint a llarguíssimes rutes transsaharianes només amb la hidratació que els hi proporciona una tassa de te.

Jordi Sant Gisbert

L'AOD japonesa a l'Àfrica negra

Són temps aquests en què la cooperació al desenvolupament dels països de l'OCDE es redueix pressupostàriament i en què parlar a la Unió Europea de pobresa mundial és gairebé predicar al desert.

Fernando Díaz Alpuente

Signatura convidada

Al VIII Congrés Ibèric d'Estudis Africans - CIEA8 ens agradaria reflectir les profundes transformacions (polítiques, socials, econòmiques i culturals) que està travessant el continent africà, així com la reconfiguració de les seves relacions amb la resta del món.

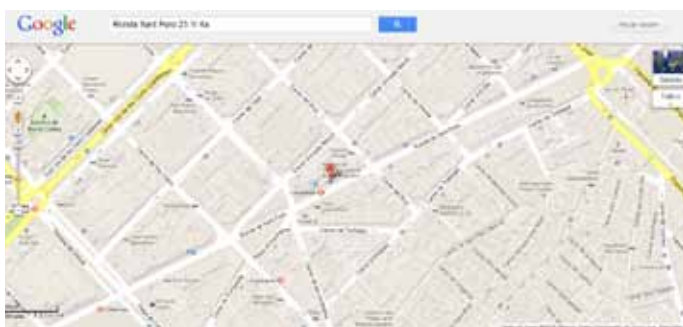
Comitè Organitzador VIII Congrés d'Estudis Africans.

Qui va dir Àfrica?

Twitter al rescat

Passa sovint que les persones interessades en el que passa a l'Àfrica es troben orfes. Orfes de les notícies, especialment d'aquelles que no són negatives. Però també orfes de les veus dels seus protagonistes.

Carlos Bajo Erro

El CEA es canvia de local

El Centre d'Estudis Africans s'ha canviat durant el mes de març de local. La nova adreça és Ronda Sant Pere 23, 1º 3ª, de Barcelona.

Barcelona, març de 2012.

"El govern ens va expulsar de la nostra terra per llogar-la a una transnacional de cafè"

Entrevista amb els agricultors ugandeses Peter Kayiira i Janet Mary Oliso, testimonis a la campanya *Aturin-se, aquí viu gent de Voluntaris Sense Fronteres (VSF)*.

Actualitat CEA

Presentació dels treballs dels estudiants del Postgrau en Societats Africanes i Desenvolupament

El 16 d'abril es va celebrar la primera edició de la jornada "Àfrica negra: Noves Mirades" en la qual es van presentar una selecció dels treballs de recerca realitzats pels alumnes de l'edició 2010-2011 del Postgrau en Societats Africanes i Desenvolupament.

L'objectiu de l'acte, que es va celebrar al Centre Cívic Urgell, era donar una oportunitat als estudiants de mostrar les seves inquietuds i el resultat dels seus estudis. Alhora, el Centre d'Estudis Africans (organitzador del postgrau) un cop més va fer palès a que dins la societat catalana, l'Àfrica segueix despertant interès així com que joves investigadors disposats a orientar els seus esforços cap a les diferents realitats del continent, lluny d'aquelles visions que diuen que "l'Àfrica no interessa a ningú".

La jornada "Àfrica negra: Noves Mirades" també va per presentar una de les últimes iniciatives del Centre d'Estudis Africans: al Centre de Recursos Audiovisuals (CRA) o "videoteca". Oriol Andrés, responsable d'aquest projecte, va explicar que l'objectiu del CRA és sistematitzar, documentar i posar a disposició del major nombre de persones materials audiovisuals sobre Àfrica, des d'una perspectiva que superi les idees preconcebudes. En molts casos, aquests materials han estat elaborats pel mateix CEA. Paral·lelament, Carlos Bajo va aprofitar per explicar l'estratègia de comunicació del centre a través de les eines digitals i fer un recorregut per l'ús de les xarxes socials a l'Àfrica.

Les alumnes del Postgrau en Societats Africanes i Desenvolupament que van presentar els seus treballs van posar de manifest les diferents perspectives analítiques que es poden trobar al continent i les diverses visions que se'n poden treure. Mireia Vehí Catenys, va mostrar els resultats de la seva investigació sobre la construcció del "Imaginari d'Europa en les migracions senegaleses", mentre que Raquel Batet Álvarez va donar una visió d'una dicotomia habitual a la "Medicina tradicional africana: ciència i espiritualitat". D'altra banda, Immaculada Salcedo Reis es va preguntar: "Hi ha un judaisme africà com a signe d'identitat?" abordant el cas poc conegut dels "Beta Israel a Etiòpia". Finalment, Patricia Mesa Castany va tractar de mostrar, a través de la seva recerca, l'impacte dels projectes de cooperació dins l'escala quotidiana de les societats africanes.

La voluntat inicial del CEA és que aquesta oportunitat de

donar a conèixer els resultats dels estudis dels "joves investigadors" es pugui repetir en successives edicions.

L'estat de la qüestió

El context de crisi econòmica actual està castigant amb duresa a les entitats i associacions del tercer sector. Malgrat la crisi, el CEA, acostumat a viure amb una infraestructura mínima i en permanent situació de precarietat, està sabent ballar al ritme de la crisi i, d'aquesta, n'està fent una oportunitat.

A nivell de finançament, s'estan buscant, cada cop més, els acords i convenis entre entitats. Tot i les disminucions de partides pressupostàries per finançament d'entitats, el CEA tracta de generar estratègies per a poder tirar els projectes endavant. Així, els acords entre entitats permeten no només operar en termes econòmics, sinó comptar amb els recursos de les entitats i aprofitar-los.

A nivell d'espai, hem canviat de local i de telèfon, ara estem ubicats a Ronda Sant Pere 23, 1r 4a, en un espai més petit però millor habilitat que ens facilita el treball diari.

En la línia dels canvis, cal destacar l'èxit dels materials com la NOVA Àfrica, el Centre de Recursos Audiovisuals o el butlletí, que per qüestions econòmiques van deixar d'editar-se en format paper i ara s'editen on-line. Aquest canvi, a part d'una solució econòmica, ha suposat una millora del servei envers els socis/es i les persones interessades en el CEA, ja que permet, mitjançant la xarxa, que arribi a molta més gent.

En aquest camí cap a la millora permanent, el CEA ha tirat endavant un procés de treball transversal de les tecnologies 2.0 com a eines amb un potencial enorme per tal de difondre els projectes i materials. Així mateix, aquesta aposta permet al CEA estar present no només als cercles del tercer sector i més acadèmics, sinó arribar, a través de la xarxa – que és gratuïta i d'accés lliure –, a molts altres àmbits de la ciutadania.

L'estat de la qüestió és, malgrat la situació econòmica general, un formiguer de projectes, idees i persones que treballen en diversos projectes i àmbits del CEA. Un esforç constant enfocat a generar una difusió de la imatge d'Àfrica i de les societats africanes sense prejudicis ni estereotips, per a divulgar un coneixement rigorós dels pobles i les societats africanes i, finalment, per a generar relacions de respecte i d'interculturalitat entre les comunitats de persones que habiten a Catalunya

Entrevista CEA

Peter Kayiira
i Janet Mary
Oliso a la seu
barcelonina
de Veterinaris
Sense Fronteres

“El govern ens va expulsar de la nostra terra per llogar-la a una transnacional de cafè”

Barcelona. En Peter Kayiira i la Janet Mary Oliso són ugandeses, ambdós provenen de comunitats dedicades a l'agricultura. També ambdós, han conegut en la pròpia pell, des d'experiències i espais diferents, el que significa l'espoli de les pròpies terres. La Janet, com a membre de Teclanet, una xarxa d'organitzacions de pagesos ugandesa. El Peter, com a desplaçat de la comunitat de Mubende, població que es va veure forçada a abandonar les terres que havien treballat els seus avantpassats després que el govern les cedís a una empresa cafetera alemanya. Ambdós van visitar Barcelona en el marc la campanya de Veterinaris sense Fronteres per la Sobirania Alimentària al Continent Africà. **Text:** Oriol Andrés **Fotos:** Carlos Bajo

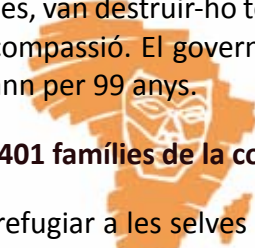
Què va succeir a la comunitat de Mubende?

Peter: Va ser un robatori massiu de terres, 2500 hectàries. Bàsicament, el 2001, Neumann Kaffee Gruppe, una empresa cafetera transnacional molt important, amb seu a Hamburg, a Alemanya, va negociar amb el govern d'Uganda una sessió de terres de cultiu al grup. Ho va fer sense consultar la gent que posseïem la terra. Quan el govern ens va dir de marxar, ens hi vam negar ja que les lleis no els permeten prendre'ns la terra per la força. Com a resposta, el 18 d'agost de

2001 el govern va desplegar l'exèrcit a la regió i va fer fora la gent de la seva terra militarment. Colpejaven la gent, van cremar les cases, van destruir-ho tot. No podies quedar-te. Sense compassió. El govern va llogar la nostra terra a Neumann per 99 anys.

Què va passar amb les 401 famílies de la comunitat?

P: Vam fugir i ens vam refugiar a les selves pròximes. Vam construir-hi cabanyes i vam començar una nova vida. Per desgràcia, en la fugida molts nens i ancians

van morir ja que no van aguantar les dures condicions de la selva. Va ser una catàstrofe, érem 2.041 persones. Ara vivim en la misèria. No tenim terres per treballar. No podem produir suficient menjar per viure. Ens han deixat en la misèria.

Va haver-hi resistència contra l'expulsió?

P: Vam fer resistència però d'una manera civilitzada ja que sabíem que no podíem usar la força contra el govern. Així que vam usar la llei. Vam contractar advocats per defensar el nostre dret a la terra i apel·lar al govern a respectar les lleis i la Constitució. Vam decidir denunciar el govern i l'empresa. Perquè si mires les lleis del país, la constitució nacional, la llei de la terra de 1998, i també la llei d'acords d'inversions, aquestes limiten als inversors estrangers per fer agricultura al país. Però el govern va fer cas omís a aquestes lleis, entenc que per interessos privats en aquests tractes. Deu anys després, el cas encara no està resolt. Però almenys continua, encara es troba als tribunals. Nosaltres sabem que la llei seguirà el seu curs algun dia. I llavors nosaltres hauríem de recuperar la propietat.

Quin era el tipus de propietat de la terra?

P: Era en part propietat privada de petits agricultors, nostra, i part comunitària, del regne d'Uganda.

El govern mai us va oferir una compensació?

P: Com t'he dit, ens van prendre la terra amb les armes. Sense compensació, sense una alternativa per viure. Tot i que les lleis ho diuen molt clar: en cas d'expropiació per interès general, cal compensar i reubicar els desplaçats...

Com era la vida a Mubende abans de l'expulsió?

P: Cada casa produïa suficient menjar per cobrir les pròpies necessitats alimentàries i inclús la majoria produïen petits excedents. Aquest excedent eren venuts per cobrir despeses de la casa. Quan Neumann va voler terres a Uganda, se li va donar l'oportunitat de donar una volta per tota la regió cafetera del país per cercar la millor terra, al seu gust. I després de visitar tota la regió, va decidir instal·lar-se a la nostra terra perquè és molt fèrtil. La vida era molt feliç abans de l'expulsió.

Coneixeu altres casos similars a Uganda?

P: Hi ha almenys quatre altres casos de poblacions que van ser expulsades militarment. El més recent, una expropiació d'unes 20.000 hectàrees de terra, que van donar a la New Forest Company, una transnacional de Regne Unit i EUA, només per fer créixer arbres. Van desplaçar 20.000 persones. Pel que sé, cap organització va assistir aquest grup. Oxfam ho va intentar però va ser amenaçat pel govern. I es van fer enrere. Hi ha altres dos grups, al voltant d'aquesta plantació, que estan amenaçats de ser expulsats imminentment. Estem intentant ajudar-los a partir de la nostra experiència.

Quin és el model de vida que defenseu?

P: Intentem defensar un model de vida de petits agricultors. Aquests són els que han mantingut l'economia nacional des de temps immemorials. Però el govern creu que els petits agricultors estan retardant el creixement econòmic. Així que ens volen forçar al marxar per cedir a les terres a grans companyies agrícoles. Pensant que això estimularà ràpidament l'economia del país. Al meu parer, és tot al contrari. Perquè si no tens suficient menjar per alimentar la població no tindràs estabilitat ni creixement econòmic. A més, aquestes grans companyies no produeixen per al consum. Produeixen majoritàriament per a l'exportació. Per exemple, el cafè. Així que ens treuen la terra, que és per a produir menjar, i l'assignen a cultius que no són d'aliments.

Hi ha precedents de victòries en casos com el vostre?

P: Si no se'ns dóna la raó, estem preparats per apel·lar als mecanismes del sistema regional. Tenim un cas similar a Kènia. Una comunitat, els Endorois, van ser forçats a abandonar les seves terres per fer una reserva de caça. Tots els tribunals del país els van negar la raó. Finalment, van apel·lar a la Comissió Africana de Drets Humans, que els va donar la raó. I el govern de Kènia va rebre l'ordre de restituir-los els drets i compensar-los. I hi ha un altre cas similar a també a Kènia de restitució de terres a una altra comunitat expulsada. Així que també hi ha legislació precedent...

Existeixen doncs moviments transnacionals africans de resistència?

J: De moment, no tenim cap moviment transnacional d'agricultors. Estem intentant crear aquests grups de pressió. Ara per ara, a Uganda tenim TECLANET, una xarxa que agrupa 47 organitzacions de comunitats de petites d'agricultors, ajudats per VSF. El que fem amb aquests grups és sensibilitzar als agricultors sobre els seus drets sobre la terra. Per exemple, com aconseguir títols de terra. Perquè quan hi ha documents i papers de títols de propietat és molt difícil pel govern robar-la perquè la llei automàticament protegirà el propietari. Crec que hauríem d'augmentar els llaços del TECLANET, de cara a poder plantar cara a aquestes actuacions i a la vegada donar a conèixer el que està passant.

Com afecta l'espoli de terres a les dones?

J: Les dones es veuen més afectades que els homes ja que igualment han de seguir tenint cura de la casa, els fills i els marits... Perquè per nosaltres és la dona qui s'encarrega del benestar de la casa. Inclús la feina al camp la fan majoritàriament les dones. I quan té lloc un robatori de terres, ho perds tot.

A la seva regió també s'hi han donat casos?

J: T'explicaré una altra cara dels robatoris de terres,

que no té directament relació amb el govern. A la regió d'on jo vinc, la majoria de terres segueixen passant en herència, de generació a generació. El teu rebesavi va rebre la terra del clan i des de llavors es reparteix entre els descendents homes. Les dones no reben la terra en herència, no hi tenen dret. La terra queda molt parcel·lada i per tant l'agricultura és a petita escala, basada en la sobirania alimentària. Però també hi ha terratinents molt rics. Exploten els petits pagesos, oferint-els-hi alguns diners a canvi de tenir la seva terra amb la promesa que es poden quedar. Al cap d'un temps, els diuen que han comprat la terra i que han de marxar. I no pots fer res. Hi ha casos també d'orfes que no poden saber quina és la seva terra ja que oncles o familiars, sota el pretext que cuidaran d'ells, les exploten. Finalment, un altre cas és el de les vídues, les solteres o les dones que no tenen fills. A les zones rurals, van a per la seva terra: familiars i gent del clan. Els seus líders, els governants locals van a per les seves terres, els roben les terres però no hi ha veus que ho denunciïn. La motivació darrere aquests robatoris és, com ha dit el Peter, la inversió, el comerç. És el mateix que va passar a Amèrica llatina.

De què es sobreviu després de l'espoli?

J: L'alternativa és buscar refugi a casa d'un familiar a alguna altra banda. Però es fa difícil instal·lar-se a casa d'una altra persona, sense saber fins quan. També aconseguir una terra, comprada, cedida, donada per un familiar... perquè la gent ha entès el valor que té la terra i la necessiten. A vegades te la poden cedir durant un temps. Però no ets feliç perquè saps que no estàs a la teva terra. I això crea molts problemes: malalties, depressions... És molt difícil... Aquest robatori de terres no hauria d'existir des d'un punt de vista ètic però passa... Necessitem educació cívica massiva. Especialment a les àrees rurals, on viuen les persones més afectades, que són, a més les que més desconeixen els seus drets. I no poden lluitar ni parlar perquè tenen por

Full d'Anàlisi de l'Actualitat Africana

L'Estat 55? Reflexions sobre la situació d'Azawad

Jordi Sant Gisbert

(twitter.com/jordisant)

Homes de blau a camell, mirada enigmàtica i penetrant. Fortalesa i adaptació màxima a l'hostilitat del clima, sobrevivint a llarguíssimes rutes transsaharianes només amb la hidratació que els hi proporciona una tassa de te. Nomadisme en estat pur. Aquests són, com a mínim, alguns dels tòpics que tothom relaciona amb el món tuareg i que, quan ens acostem a les portes de ciutats llegendàries com Tombuctú, esperem trobar a cada cantonada.

La ciutat, certament, és impressionant. Visitar-la un dia de tempesta de sorra t'ajuda a tastar què significa el desert, per bé que la proximitat del riu Níger et fa sentir ben a prop de la vida. Ara bé, el panorama ètnic de la ciutat és ben divers. De fet, un suposat tuareg, em va empaitar durant tota la visita a la ciutat per intentar vendre'ns una pipa de fumar de plata, mocadors i penjolls diversos. I dic suposat tuareg, perquè malgrat la vestimenta encaixava amb el prototip citat, les faccions el delataven. Deuria ser sonrai, soninke, pehul... no ho sé.

El que sí recordo és una reunió que s'estava produint a una de les places del poble. Ens van explicar que era una trobada entre representants del govern malià i autoritats locals per parlar dels últims enfrontaments entre l'exèrcit del país i grups rebels tuareg. De fet, aquell estiu de 2009 el Ministeri d'Afers Exteriors ja recomanava no visitar ni Tombuctú ni Gao. Rebels tuareg, grups islamistes... tot en un mateix sac? La informació era prou confusa. Però molts viatjàrem de Mopti a Tombuctú (per terra o per riu) i, val a dir-ho, la tranquil·litat era absoluta.

Ara, amb el cop d'estat militar a Mali (de curta durada) que ha desencadenat el control per part del Front d'Alliberament Nacional d'Azawad (FNLA, en francès), de ciutats com Tombuctú i Gao, i la procla-

mació unilateral de l'Estat Independent d'Azawad, la qüestió tuareg torna amb força dins l'actualitat africana. La majoria de mitjans de comunicació es mouen entre la sorpresa davant el sorgiment d'un nou estat africà que converteix les fronteres d'aquest continent en les més vulnerables de la terra (i citen tots la independència del Sudan del Sud o la situació de Somaliland) i el perill que suposa el naixement d'un nou estat influenciat per cèl·lules islamistes d'Al Qaeda del Magreb Islàmic (AQMI).

Des del meu punt de vista, ni una cosa ni l'altra. En primer lloc, el problema tuareg no té res de nou. De fet, cometriem un greu error si neguéssim les seves profundes arrels polítiques i socials. Les teneses relacions entre les poblacions tuareg i els pobles negreafricans no són pas noves. Són pobles que han hagut de conviure i no sempre en una relació d'igualtat. Ferran Iniesta ha arribat a afirmar que alguns d'aquests pobles "s'odien entusiàsticament" després d'estar enfrontats durant el període del tràfic d'esclaus, on molts cops els homes del desert eren els amos i els que provenien de la sabana eren els esclaus. El procés de colonització i les seves fronteres arquitravades els va posar tots al mateix sac. I d'aquí que, amb un procés de independència que no va posar en dubte els límits traçats pels europeus, els problemes s'agreugessin. Més encara si tenim en compte que la correlació de forces canvià diametralment, ja que, com diu Mbuyi Kabunda "els tuareg refusen des del principi les repúbliques negres on el poder està en mans dels seus antics esclaus, l'únic mèrit dels quals, segons ells, es haver acceptat la dominació francesa, menystenint-los i humiliant-los (...)" (Kanuda, 2005: 850).

Per aquest motiu, ja des de la dècada de 1960 els tuareg de Mali, Níger, però també d'Argèlia, Líbia o el nord de Burkina, han buscat la manera d'aconseguir preservar les seves particularitats i no ser engolits dins els diferents processos de construcció nacional. En els últims 50 anys hem trobat múltiples episodis bèl·lics alternats amb pactes amb els governs centrals. I de fet, visitant Tombuctú no resulta complicat trobar-te un militar tuareg, mostra clara de l'intent d'integrar aquest poble a

les estructures de l'estat. I cert és que alguns analistes mostraven el cas de Mali com el paradigma democràtic d'integració de minories ètniques.

Però els greuges dels tuareg no han cessat i malgrat la descoordinació dels diferents nuclis de resistència, el MNLA ha proclamat de facto el nou estat. Les consignes són clares: estat laic, democràtic i voluntat d'integrar-se com a membre de ple dret dins l'Organització de les Nacions Unides. Fins i tot hem pogut veure com Mossa Ag Attaher, un tuareg llicenciat en sociologia i màster en sanitat pública, iniciava un tour europeu en qualitat de representant de la República de Azawad buscant aliats a la seva causa que, sigui dit de pas, fou aprofitada per les forces polítiques independentistes catalanes, per escenificar la germanor dels pobles sense estat.

Malauradament pel Sr. Mossa, molt em temo que aquest serà un dels pocs suports que rebrà durant la seva gira. I és que el nou estat no porta traça de ser reconegut per cap estat europeu, així com tampoc cap africà. Els primers posaran l'excusa de l'islamisme radical, al•ludiran que aquest estat pot ser la gran possibilitat d'AQMI d'organitzar un estat terrorista al Sahel, amb l'ajuda de tuaregs armats fins les dents procedents de la guerra de Líbia, on van lluitar com a mercenaris al costat de Gaddafi. De fet, no m'estranyaria que la franceafrique, ara pilotada per un Hollande al més pur estil Miterrand, doni suport militar a l'exèrcit malià per controlar la zona. Per la seva part, els la Comunitat Econòmica de l'Àfrica Occidental (CEDAO) tampoc posarà cap trava a una intervenció militar, la qual rebrà la benedicció de la Unió Africana, aquest club d'estats que es mou tant galdosament en els problemes nacionals africans.

Sigui com sigui, el problema dels tuareg perviurà, i amb tota la seva complexitat. Molts es preguntaran si un estat és la millor estructura política per un poble nòmada. Segurament no, fet que no els treu el dret a demanar-lo. De fet, nòmada no significa errant. Però recordem que les eines cohesió social de les que disposa Mali són escasses, per no dir nul•les. I segurament la resistència d'una bona part dels tuareg a ser escolaritzats o a buscar una solució pactada basada en la descentralització, esdevé una escull més. Mali, com molts estats afri-

cans, celebren cinc dècades d'independència sense acabar de trobar quin model d'estat permet als diferents pobles que en formen part mantenir una relació entre iguals. La possible Via Africana que plantejava Alfred Bosc a la dècada de 1990 segueix sense ser clara.

L'AOD japonesa a l'Àfrica Negra

Fernando Díaz Alpuente

(twitter.com/elsituacionista)

Són temps aquests en què la cooperació al desenvolupament dels països de l'OCDE es redueix presuportàriament i en què parlar a la Unió Europea de pobresa mundial és gairebé predicar al desert. Són temps en què els interessos dels que estudien les dinàmiques de l'ajuda s'estan centrant tant en la presència xinesa i índia al continent africà com en els fluxos de cooperació sud-sud. Apareix així la imatge d'una Àfrica Subsahariana com a refugi de capitals, cosa insospitada fa no més de 5 anys. Del concepte d'ajut s'ha passat al concepte d'oportunitat per a les inversions espanyoles, europees i mundials.

En totes les anàlisis que estudien aquestes dinàmiques, un actor passa desapercbut, potser camuflat encara en aquesta categoria d'Estat passiu (ReactiveState) que als anys 80 va encunyar el polític Ken Calder. Es tracta del Japó, un actor a mig camí entre els donants del nord i els nous actors de la cooperació del sud i que actualment és el quart donant a l'Àfrica Subsahariana.

La política exterior del Japó va estar marcada des del final de la Segona Guerra Mundial per les conseqüències d'aquesta. Apartada de la diplomàcia internacional i amb les consegüents reparacions econòmiques per realitzar als seus veïns asiàtics, la política exterior japonesa va quedar encaminada a la reconversió d'aquestes reparacions cap a la política d'expansió comercial.

Però al començament dels 70 la relació entre el Japó i l'Àfrica negra es va començar a estrènyer.

D'una banda, Tòquio sent la necessitat de diversificar el seu subministrament petrolífer arran de la crisi del 73, i per altra, els joves estats africans signifiquen vots per al Japó en el si de les Nacions Unides, on es troba aïllat pels seus veïns asiàtics, en el seu intent d'aconseguir un seient permanent al Consell de Seguretat.

Des de llavors Japó ha posat fil a l'agulla en la cooperació al desenvolupament amb Àfrica Subsahariana, i ho ha fet des dels mateixos principis que el van conduir a iniciar la cooperació a l'Àsia des de 1956, quan encara rebia ajuda del Banc Mundial: prioritat del préstec davant de l'ajuda; cooperació només a demanda, i principi d'autoajuda.

Els perquè de l'aplicació d'aquests principis es poden trobar a la mateixa història de desenvolupament de Japó després de la Segona Guerra Mundial. Tòquio marca el mateix camí de disminució de la dependència i de condicionalitat de l'ajuda que la van portar a ser una superpotència econòmica 40 anys després del desastre de la guerra. Per això només s'implica en projectes que hagin estat presentats pels governs de cada país (a demanda) i només assumeix el compromís en el finançament inicial del mateix, assumint el país receptor tota la gestió i finançament en el desenvolupament del projecte (autoajuda). Només el principi de prioritització de préstecs sobre l'ajuda directa ha estat modificat en el desembarcament de la cooperació japonesa a l'Àfrica Subsahariana. En termes històrics, la relació Japó-Àfrica ha vist incrementar l'AOD japonesa gràcies a la implicació nipona a l'Ajuda Humanitària, sector que no s'adapta a la política de préstecs. Fora d'aquest sector, Japó s'ha convertit en un actor important en l'àmbit d'infraestructures i del sector comercial.

L'agència de cooperació japonesa, JICA, ha obert fins a 31 oficines a l'Àfrica Subsahariana. I encara que Àfrica Oriental és la zona de major presència, l'enfocament territorial japonès es basa en la col·laboració amb països, i no amb regions. Són Kenya, Tanzània i Sudan seus socis més importants al continent. I fins i tot ara que Sudan s'ha dividit en dos, la seva col·laboració amb el nou Sudan del Sud s'ha materialitzat amb la reconstrucció del port de Juba per part de l'exèrcit japonès.

Japó se situa per tant a mig camí entre els agents del Nord i els agents del Sud, tan interessats en cooperar amb l'Àfrica Subsahariana. Els seus principals interessos a la regió són de seguretat i de subministrament de recursos, i malgrat les crítiques que sempre se li han fet de buscar un interès a curt termini en la seva relació amb els països subsaharians, Japó està demostrant una visió més a llarg termini. Només així s'explica la creació de les Conferències Internacionals per al Desenvolupament d'Àfrica realitzades a Tòquio, TICAD per les sigles en anglès, que nascudes el 1993 estan a punt de celebrar la seva cinquena reunió. O la posterior creació del Fòrum Àfrica-Japó, associat a les TICAD.

Si durant els 80 Japó passava per jugar un rol passiu en les relacions internacionals i en la política de cooperació amb Àfrica, que va tenir el seu punt àlgid quan només les fortes pressions internacionals van aconseguir finalitzar el suport de Tòquio al règim sud-africà del apartheid, en l'actualitat el seu compromís amb el sistema de cooperació està resultant molt més fort en el continent. L'Àfrica Subsahariana continua sent la segona regió mundial amb presència de la JICA, però programes importants de la cooperació japonesa, com el programa de Japonesos Voluntaris de Cooperació a l'Estranger (JOCV), ja compten amb més presència a l'Àfrica Subsahariana que a Àsia.

En la mesura que Japó aconsegueix agilitzar la seva burocràcia ministerial -que constitueix un grup de poder intern de gran força- en la seva relació amb els governs, la seva presència a l'Àfrica Subsahariana serà més important. El que als 80 es va interpretar com passivitat internacional del país nipó, s'està transformant en una cooperació i una diplomàcia amb els països d'Àfrica Subsahariana silenciosa però estreta i efectiva. Les conseqüències de la recuperació del país després del terratrèmol i el tsunami del 2011 poden fer baixar la capacitat japonesa de vincular-se amb els països africans, però només de manera temporal. El pont entre ambdues regions sembla estès i veient els estrets vincles econòmics i les seves conseqüències que Japó ha aconseguit establir amb molts països d'Àsia a través de la seva cooperació internacional, convindria no perdre la pista a l'aventura nipona al sud del Sàhara.

Signatura convidada

Comité Organitzador del CIEA8

VIII Congrés Ibèric d'Estudis Africans (CIEA8), Sota l'arbre de la Paraula: Resistències i Transformacions entre el local i el global

Al VIII Congrés Ibèric d'Estudis Africans - CIEA8 ens agradaria reflectir les profundes transformacions (polítiques, socials, econòmiques i culturals) que està travessant el continent africà, així com la reconfiguració de les seves relacions amb la resta del món. S'estan articulant complexes respostes locals, que impliquen tant resistències com integració, en dinàmiques regionals i globals.

Seguint el camí de les anteriors edicions, aquest Congrés que estem a punt de celebrar, és una nova oportunitat per crear ponts de trobada i diàleg entre les diferents corrents dels cada vegada més rics i diversos Estudis Africans, i per afavorir les relacions i vincles entre els equips i centres de recerca que des de la península ibèrica i Àfrica coincideixen en el desig de combatre les lectures més pessimistes que es realitzen del continent.

Així, "Sota l'Arbre de la Paraula" investigadores i investigadors d'Europa, Àfrica i altres llocs del món tindrem un espai on compartir durant tres dies la creixent diversitat teòrica, analítica, epistemològica i metodològica. Aquest Congrés és una nova oportunitat per aprofundir en la comprensió de la complexa, múltiple i diversa realitat africana, de la naturalesa de les seves transformacions i resistències, dels rics processos d'interconnexions locals, nacionals, regionals i globals, així com dels molt diversos relats del passat i visions del futur que s'estan generant a les seves societats

Aquest Congrés és una nova oportunitat per aprofundir en la comprensió de la complexa, múltiple i diversa realitat africana

El CIEA, al llarg de les seves anteriors set edicions, s'ha anat consolidat com un important espai de trobada biennal per als centres d'estudis i els investigadors especialitzats en els estudis africans d'Espanya i Portugal i també, de forma creixent, per a acadèmics provinents d'altres llocs d'Europa, del continent africà i també d'altres llocs com Brasil.

En aquesta edició es busca, sobretot a través dels panells i comunicacions que configuraran el programa, aprofundir en aquests debats i obrir-ne de nous de cara al futur... Per a això, aquest Congrés compta amb 43 panells de molt diferents temàtiques i més de 360 comunicacions.

A més dels panells i comunicacions presentats pels investigadors i investigadores de l'àmbit africanista, el programa es completarà amb les sessions plenàries en què comptarem amb ponents convidats, especialistes en els estudis i la realitat africana i de gran renom en aquest àmbit.

La conferència inaugural serà a càrrec del professor nigerià Adebayo Olukoshi, anteriorment director de CODESRIA i actualment director del UN African Institute for Economic Development and Planning (UNIDEP) i Director ad interim de l'Africa Governance Institute. La seva ponència versarà sobre "Els estudis africans al segle XXI: la recerca contínua d'un marc interpretatiu".

Adebayo Olukoshi és professor de Relacions Econòmiques Internacionals, llicenciat en Relacions Internacionals (Universitat Ahmadu Bell, Nigèria) i Doctor en Ciències Polítiques per la Universitat de Leeds (Anglaterra).

La seva principal àrea d'estudi és l'economia política, actualment centrat en temes relacionats amb la renovació institucional de l'Estat i les possibilitats que presenten la reinvençió de l'Estat africà i la construcció d'un nou contracte social. Inquiet investigador de possibles vies cap a una governança econòmica efectiva i el desenvolupament de formes sociopolítiques i institucionals alternatives, és membre molt actiu de la comunitat acadèmica, formant part de diverses organitzacions i grups d'experts a nivell internacional entre les quals es troben el Comparative Research Programme on

Poverty (CROP), West Africa Civil Society Institute (WACSI) i l'Institute for Democracy and electoral Assistance (IDEA), entre d'altres. Olukoshi és un autor prolífic, i compta en el seu haver amb més de 200 publicacions entre científiques, llibres propis i contribucions, articles, ressenyes i informes de tota mena.

En aquesta conferència el professor Adebayo Olukoshi se centrarà en la història dels Estudis Africans com part d'una història de recerca d'un marc interpretatiu pel qual Àfrica sigui millor compresa. Com a part d'aquesta recerca de llarg recorregut, s'ha generat una successió de teories i una allau de conceptes al voltant de l'Estat, l'economia, la cultura i la societat del continent. De fet, el continent africà sembla haver tingut un dels majors repertoris d'adjectius encunyats per estudiosos, en la seva licitació per entendre i comprendre el seu funcionament. Tot i això, segons Olukoshi, hi ha un estat generalitzat de descontentament pel que fa a la validesa immediata, el valor durador i la comprensió analítica de la majoria dels marcs interpretatius dominants.

El segon dia del Congrés comptarem amb una taula rodona moderada pel professor Mbuyi Kabunda, membre del Grup

En temps colonials, Àfrica va conèixer un gran nombre de moviments profètics, segons Ramon Sarró

d'Estudis Africans de la UAM i Director de l'Observatori sobre la Realitat Social de l'Àfrica Subsahariana, Fundació Carlos Amberes. El tema central d'aquesta sessió plenària serà "Entre el conflicte i el mil·lenni: paraules i imatges per al futur a l'Àfrica" i intervindran Ramon Sarró Maluquer i Kathryn Nwajiaku-Dahou.

Ramon Sarró és investigador associat a l'Institut de Ciències Socials de la Universitat de Lisboa. Sarró va estudiar filosofia a Espanya i antropologia a Anglaterra, on va completar els seus estudis de doctorat a la Universitat College London. També va obtenir una beca d'investigació en estudis africans, l'Evans-Pritchard, al Saint Anne's College de la Universitat d'Oxford. La seva principal àrea de treball s'ha basat en els moviments religiosos i l'etnografia africana. La seva obra *The Politics of Religious Change on the Upper Guinea Coast: Iconoclasm done and Undone* fou guardonada amb el premi Aumory Talbot del Reial Institut Antropològic del Regne Unit i Irlanda. A més de dirigir projectes de recerca, juntament amb Simon Coleman, va fundar la revista acadèmica *Religion and Society: Advances in Research*.

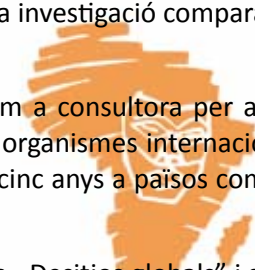
Per al proper curs, Sarró s'incorporarà com a professor en Antropologia Social Africana a la Universitat d'Oxford.

La seva intervenció es titularà "El profeta i el llenguatge del futur", en la qual s'analitzarà com en temps colonials, Àfrica va conèixer un gran nombre de moviments profètics que vehiculaven idees, més o menys utòpiques, del futur, oferint imatges i llenguatges que, en combinació amb els moviments polítics, van constituir les condicions de possibilitat de l'Àfrica independent. Avui, mig segle després de la descolonització, convé reanalitzar aquests moviments profètics i el llegat que ens queda, i comparar-los amb les noves imaginacions profètiques i apocalíptiques que sorgeixen a l'Àfrica postcolonial. En aquesta presentació es centrarà en el cas del kimbanguismo, moviment religiós que sorgeix en el si de la colònia belga del Congo el 1921 i que té avui una forta implantació en una gran part de l'Àfrica Central, on continua animant la imaginació política i religiosa sobre un futur utòpic que és alhora un retrobament amb el passat més ancestral.

Acompanyant al professor Ramon Sarró en el debat hi haurà Kathryn Nwajiaku-Dahou, membre associat al Departament de Polítiques i Relacions internacionals de la Universitat d'Oxford. Kathryn Nwajiaku-Dahou és una investigadora associada a l'Economic and Social Research Council de la Universitat d'Oxford. Doctorada en Ciències Polítiques per la mateixa universitat, Nwajiaku-Dahou s'ha especialitzat en àmbits com la governança, economia política del petroli, la identitat política, els conflictes i l'estat fallit a l'Àfrica. En aquests moments realitza una investigació comparativa entre les identitats polítiques a Àfrica i Europa.

A nivell professional, té una àmplia experiència en institucions governamentals, com a consultora per al Ministeri d'Exteriors francès o de representant diplomàtic d'Irlanda davant l'OCDE, i en altres organismes internacionals, com a assessora d'Aministia Internacional o Oxfam. També ha treballat en terreny durant cinc anys a països com Senegal i Nigèria, així com a la regió dels Grans Llacs.

La seva comunicació portarà com a títol "La nova contesa pel botí africà: Lluites locals - Desitjos globals" i se centrarà en com el context d'inestabilitat a l'Orient Mitjà i incertesa sobre l'accés als recursos del Caucas rus ha augmentat la

preocupació global per assegurar l'accés a les cada vegada més escasses reserves d'hidrocarbur i altres minerals. Està en marxa un nou repartiment africà, atès que els països ja industrialitzats i les anomenades economies emergents en procés d'industrialització competeixen per assegurar-se un tros del pastís. Les previsions macroeconòmiques mundials per a Àfrica (o certes parts d'aquesta) han estat habitualment optimistes en anys recents. Encara que ben rebuda, no ha de cegar-nos l'algaravia davant les fortes tensions que la reconfiguració de l'Àfrica, o més aviat la reafirmació de la seva habitual representació com a lloc d'extracció de recursos naturals, està exercint sobre el poble africà.

Com era d'esperar, les grans àrees de creixement segueixen trobant-se en el sector extractiu: minerals, petroli, gas. Països com Nigèria, setè productor mundial de petroli, semblen estar-se preparant per superar a Sud-àfrica com a centre neuràlgic econòmic del continent. No obstant això, en les dues últimes dècades, les comunitats de les àrees productores de petroli, les terres, aigua i aliment han estat saquejats per aquesta activitat, s'han involucrat en lluites populars dirigides contra la indústria petrolera (estat i multinacionals del sector), per assegurar el dret bàsic als béns per al seu desenvolupament: aigua neta, aire no contaminat, infraestructura sanitària bàsica, carreteres, feina.

Finalment, a la conferència de cloenda i per posar punt i final al VIII Congrés Ibèric d'Estudis Africans, però no als seus debats que podran seguir en l'àmbit acadèmic fins a la propera edició, intervindrà el professor Sibà N'Zatioula Grovgui, que actualment és professor del Departament de Ciències Polítiques de la Universitat John Hopkins a Baltimore. En els últims anys ha estat Director de International Studies (de juliol de 2009 a juny de 2011) i de l'Institute of Global Studies in History, Power, and Culture (des del 2006 fins al juny de 2010) entre altres càrrecs. Ha publicat diversos llibres com *Sovereigns, Quasi Sovereigns, and Africans* i *Beyond Eurocentrism and Anarchy*. Actualment està treballant en diversos projectes com *Description of Chad Pipeline* i *Otherwise Human: The Institutes and Institutions of Human Rights*. A més ha publicat diversos articles en revistes acadèmiques de gran prestigi, com *International Political Sociology*, *International Relations*, *European Journal of International Relations* i moltes més.

Les seves principals àrees de treball són Teoria de Relacions Internacionals i Teoria Política. En aquesta ocasió, la seva comunicació versarà sobre "Aquest estat d'independència serà: Àfrica, Occident, i les doctrines en evolució de la intervenció humanitària i la responsabilitat de protegir". La seva intervenció es pot resumir de la següent manera: avui dia s'argumenta que els Estats africans van aprovar, en gran mesura, el principi de la Responsabilitat de Protegir i l'establiment de la Cort Penal Internacional (CPI) només per revertir el curs de les majories equitatives existents en el moment de la seva implementació. Aquesta suposada inversió -particularment relacionada amb l'acusació del sudanès Omar al Bashir i la intervenció a Líbia- ha sorprès als defensors dels drets humans i als futurs actors humanitaris.

Les institucions preveien que les poblacions i elits africanes abraçarien de manera uniforme la Cort Penal Internacional i la Responsabilitat de Protegir com desenvolupaments normatius saludables per a un continent assetjat per guerres civils i violacions de drets humans. Les reaccions davant la suposada inversió africana són, com a poc, errònies. La majoria fingeix no entendre per què les poblacions i els líders d'un continent assetjat per la falida de l'Estat, les guerres civils i la violència deixaria d'abraçar la idea de la subordinació de les nocions tradicionals de drets de sobirania davant les prerrogatives de una major normativa i principis jurídics - incloent la responsabilitat de protegir i l'enjudiciament de crims contra la humanitat. De fet, més enllà dels reflexos defensius dels potencialment "culpables" caps d'Estat i les milícies, la majoria dels africans no s'oposen a la normativa que sustenta els nous règims humanitaris. Sosté que els africans normalment s'oposen a l'evolució de les diferències entre, d'una banda, els discursos i doctrines de la seguretat humana, la intervenció humanitària, i la responsabilitat de protegir i, per altra, les pràctiques d'intervenció sota l'humanitarisme. Aquestes diferències no són casualitat.

Per a les sensibilitats postcoloniales, són els resultats de llargues tradicions occidentals en les que el dret imperial de la intervenció s'ha barrejat perfectament amb els predicats morals de la intervenció humanitària - i ara la responsabilitat de protegir. Per a l'autor, la posició africana referent a aquestes consideracions il·lustra una lluita contínua per la descolonització de la justícia i la moral internacional, ja que pertanyen a la subjectivitat política, la democràcia global, la justícia i l'existència i vida internacionals.

El programa del CIEA8 es completarà amb diverses activitats com la presentació virtual de la col·lecció d'art terracota de la Fundació Jiménez de Arellano Alonso i el documental Robert Mugabe ... what happend?, que es va estrenar a Ciutat del Cap el 2011 en la inauguració del Festival Internacional de Documentals de Sud-àfrica del 2011.

Qui va dir Àfrica?

A decorative graphic consisting of several parallel, diagonal orange brushstrokes of varying lengths, creating a sense of movement and energy.

Twitter al rescat
Carlos Bajo Erro
(twitter.com/cbajo)

Passa sovint que les persones interessades en el que passa a l'Àfrica es troben orfes. Orfes de les notícies, especialment d'aquelles que no són negatives. Però també orfes de les veus dels seus protagonistes. En el cas del "periodisme local" (per anomenar-lo d'alguna manera) fa temps que s'ha imposat la certesa que els ciutadans prefereixen escoltar veus amb les quals es puguin sentir identificats. Que resulta més atractiva i agradable l'opinió del protagonista anònim d'una història, d'un individu normal que la nota de premsa d'un partit polític i, fins i tot, que val més la pena explicar una història de persones "reals" que ajudar a amplificar el missatge d'institucions que tenen al seu abast totes les eines per fer-se sentir. Aquesta és la perspectiva del periodisme, no necessàriament dels mitjans de comunicació, que massa sovint funcionen en termes de productivitat, d'optimització (o més ben dit, reducció o eliminació) dels recursos i rendibilitat.

Curiosament, en termes d'actualitat africana, sembla que estem condemnats a conformar-nos amb que aparegui el nom del continent. Acostumats a la invisibilitat, un raig de llum és suficient per saciar les nostres aspiracions, així que l'espai per les exigències d'informació amb criteris constructius o que satisfacin

Acostumats a la invisibilitat, un raig de llum és suficient per saciar les nostres aspiracions, així que l'espai per les exigències d'informació amb criteris constructius o que satisfacin les pretensions dels ciutadans queda desplaçat

les pretensions dels ciutadans queda desplaçat. Seria alguna cosa així, com: "Però, no et queixaves de que no hi havia notícies sobre l'Àfrica? Doncs ja està. Ja tens una notícia sobre l'Àfrica. De què et queixes ara?"

Antoni Castel ho ha repetit fins a la sacietat: "La informació de les crisis humanes serveix per despertar als dirigents occidentals, que des del final de la Guerra Freda semblen poc preocupats pel que passa a l'Àfrica. Tot i així, les imatges que es recreen en la misèria i destaquen la intervenció de les agències humanitàries i les ONG consoliden l'imaginari: els africans són míseros, passius, incapaços de superar-se i dependents d'una ajuda que sempre, segons la televisió global, arriba per part d'un

Nord benefactor". Tan poca personalitat tenen els africans que ni tan sols val la pena escoltar-los, molt millor que parlin els "nostres" cooperants o els "nostres" diplomàtics. O fins i tot que opinin els "nostres" opinadors, encara que mai hagin trepitjat el continent.

No és la intenció aprofundir més en la imatge d'Àfrica transmesa pels mitjans de comunicació. Els africanistes porten tants anys denunciant aquesta dinàmica perversa que no resulta estrany que el discurs soni repetitiu, encara que no s'hagin canviat les actituds criticades. L'any 2011, la Casa Àfrica va editar una interessant publicació en la qual eren onze periodistes africans els que reflexionaven sobre la imatge que sonen els mitjans occidentals sobre el continent. Més enllà del contingut de la publicació, de la que ja se'n parlarà en una altra ocasió, ens quedem, de manera molt superficial, amb el títol, que ja és prou suggerent: "Si parles de nosaltres...". Els punts suspensius es poden omplir segons gustos amb un "coneix-nos", un "escolta'ns" o un "pregunta'ns", només per dir algunes propostes.

Ni les crítiques, ni les denúncies, ni les reflexions, ni les evidències han canviat el panorama, així que no

queda més remei que, per anar contracorrent, buscar alternatives. I davant d'aquesta necessitat se'ns apa-reixen les xarxes socials que, sense necessitat de paper, sense grans infraestructures, sense la necessitat de poderosos grups mediàtics i d'inassumibles inversions, fan arribar fins a les nostres pantalles, potser no tot el que necessitaríem però sí, com a mínim, alguna cosa que se li assembla: totes les informacions sobre l'Àfrica que vulguem, fetes sobre el terreny i parlant sobre els ciutadans anònims i les seves vides.

A tall d'exemple es poden citar dues situacions: una d'aquelles negatives, que agraden als mitjans de comu-nicació: l'última crisi de Guinea Bissau; l'altre, molt més constructiva: les eleccions presidencials al Senegal i el procés de participació ciutadana que han generat.

En el cas bissauguineà, els mitjans de comunicació convencionals espanyols amb prou feines han publicat informacions, i quan ho han fet, tot sovint han estat sense la suficient continuïtat perquè el lector es faci una idea real de quina és la realitat. Entre les cobertures parcials i incompletes es poden trobar algunes ex-cepçons com les del periodista canari José Naranjo, que es trobava al Senegal en el moment del cop d'estat i es va desplaçar a Bissau per informar per a El Mundo sobre la crisi. O la solució alternativa adoptada per La Vanguardia, convertint en "corresponsal d'urgència" a un "empresari català que viaja sovint a Guinea Bissau per negocis" a través de la concorreguda secció "Testimoni del lector". En el Twitter, tanmateix, dife-rents hashtags (etiquetes) han permès fer un seguiment de l'evolució dels successos des d'una perspectiva molt més pròxima. Realitzant cerques com #GuineaBissau, #Bissau, o #GuineeBissau, per exemple, l'usuari

Evidentment l'ús del Twitter requereix certes cauteles. Qui estigui lliure d'haver comès un error per la rapi-desada dels esdeveniments que tiri la primera pedra. Aquesta és una altra de les virtuts de la plataforma, que obliga l'usuari a fer un "consum" actiu

de la plataforma de microblogging podia accedir als missatges llançats per periodistes i ciutadans bissaugui-neans des del mateix ull de l'huracà, de les mostres de solidaritat dels fronterers, com el Senegal o d'opinions diverses sobre els moviments internacionals.

En el cas de les eleccions presidencials al Senegal ce-lebrades entre febrer i març d'aquest any, el silenci és encara més incòmode, i la ruptura a través de les xarxes socials, més satisfactòria. Els mitjans, no només espan-yols, sinó els internacionals en general, van difondre les protestes als carrers de Dakar, donant especial impor-tància al rebuig a la candidatura de la figura internacio-nal de la música, Youssou Ndour. Després, com que les

eleccions es desenvoluparen en un clima tranquil, amb prou feines hi hagué un ressò testimonial dels resultats. Al mateix temps, però, a través del Twitter es podia viure no només un procés emocionant, sinó un autèntic exemple.

Utilitzant fonamentalment l'etiqueta #sunu2012 (de la que també caldria parlar-ne tranquil•lament en un pròxima ocasió), els "twitters" podien estar al corrent, primer de que els senegalesos protestaven, bàsicament, contra el president sortint, Abdoulaye Wade, i no a favor de Youssou Ndour. Després, en di-recte, podien seguir un estremidor procés del que s'ha posat de moda anomenar "apoderament". És a dir, d'apropiació de les eleccions, de voluntat de participació, de decisió d'agafar les rendes del destí polític i de la intenció de ser-ne els protagonistes. Tot això explicat pels propis senegalesos. Un luxe a l'abast de pocs mitjans de comunicació.

Evidentment l'ús del Twitter requereix certes cauteles. Per exemple, el l'escalfor dels esdeveniments expli-cats al minut, la mateixa nit del cop d'estat a Guinea Bissau es van difondre alguns missatges en els quals s'assenyalava que el Primer Ministre, Carlos Gomes Junior havia estat assassinat pel colpistes. Qui estigui lliure d'haver comès un error per la rapidesa dels esdeveniments que tiri la primera pedra. Aquesta és una altra de les virtuts de la plataforma, que obliga l'usuari a fer un "consum" actiu. N'hi ha prou amb una mica d'educació.

Butletí trimestral del Centre d'Estudis Africans

Ronda de Sant Pere 23, 1er 4a, 08003 - Barcelona Tel.93 412 39 37

www.centrestudisafricans.org

Altas y Bajas: centrestudisafricans@gmail.com

